ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України
від 03 липня 2025 р., протокол № 8

Голова Вченої ради
_____ **Олексій КОТ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітньо-наукова програма: 081 Право

Статус дисципліни: вибіркова

Київ 2025

Розглянуто на засіданні відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України (від 23 червня 2025 р., протокол № 6).

Розробники: Костюченко Олена Євгенівна – провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор; Михайлова Ірина Юріївна – кандидат юридичних наук, доцент

Гарант освітньо-наукової програми:
завідувач відділу науково-правових експертиз
Інституту правотворчості та
науково-правових експертиз НАН України,
доктор юридичних наук, професор _____ Лариса КРАСИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
	08 Право 081 Право третій (освітньо-науковий) (назва СВО)	Навчальний курс 2 (номер) Семестр 3 (номер) Вид контрою: залік (екзамен, залік)

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:

денна форма навчання	заочна форма навчання
Лекції – 16 (години);	Лекції – 10 (години);
Семінарські заняття – 30 (години);	Семінарські заняття – 10 (години);
Практичні заняття – _____ (години);	Практичні заняття – _____ (години);
Лабораторні заняття – _____ (години);	Лабораторні заняття – _____ (години);
Самостійна робота – 104 (години);	Самостійна робота – 130 (години);
Індивідуальні завдання:	Індивідуальні завдання:
Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)	Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)	Реферати – _____ (кількість; № семестру

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії ґрунтовних теоретичних знань з права соціального забезпечення, вироблення та удосконалення ними особливих умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення ними наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» здобувачі вищої освіти повинні:

– опанувати основні положення доктрини права соціального забезпечення;

– засвоїти положення джерел права соціального забезпечення;

– набути вміння та навички вірно тлумачити норми права соціального забезпечення і правильно їх застосовувати в конкретній життєвій ситуації;

– вміти здійснювати критичний аналіз правових явищ у сфері права соціального забезпечення;

– здобувати навички правової аргументації власної позиції;

– синтезувати нові та комплексні ідеї, підходи до правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення з урахуванням євроінтеграційної складової усіх компонентів суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми філософії, актуальні проблеми цивільного права, актуальні проблеми цивільного процесуального права, актуальні проблеми трудового права.

Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» передбачає формування та розвиток у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії наступних компетентностей та досягнення результатів навчання.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.
- ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

- ЗК06. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й мобільність.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
- СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
- СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
- СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
- СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
- СК08. Здатність тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб’єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.
- СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
- СК10. Здатність складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію в конкретній справі.

Результати навчання:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.
- РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.
- РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.
- РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.
- РН14. Вміло тлумачити та ефективно застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб’єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.

- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
- РН16. Демонструвати вміння складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію у конкретній справі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Розвиток доктрини права соціального забезпечення

Тенденції розвитку доктрини права соціального забезпечення: історія та сучасність. Вчення про предмет та метод права соціального забезпечення: проблемні аспекти. Принципи права соціального забезпечення. Наукова класифікація принципів права соціального забезпечення. Проблеми функцій права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Проблеми кодифікації та систематизації законодавства в сфері соціального забезпечення.

Тема № 2. Правовідносини в сфері соціального забезпечення

Поняття та види правовідносин в сфері соціального забезпечення. Соціально-забезпечувальні, соціально-страхові, процедурні, процесуальні правовідносини. Суб'єкт, об'єкт, зміст правовідносин в сфері соціального забезпечення. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин в сфері соціального забезпечення. Проблеми правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення.

Тема № 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення

Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення. Проблеми правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування. Проблеми правового регулювання недержавного соціального забезпечення. Проблеми правового регулювання асигнувань за рахунок державного бюджету.

Тема № 4. Пенсійне забезпечення

Характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні. Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі. Правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України. Порядок та проблеми звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення пенсії. Виплата пенсії. Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Проблеми запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Проблеми правового регулювання недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Тема № 5. Страхові та державні соціальні допомоги

Поняття, види та класифікація страхових допомог. Проблеми надання страхових допомог. Допомоги з тимчасової непрацездатності. Допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням. Допомоги на випадок безробіття.

Поняття, види та класифікація державних допомог. Проблеми надання державних допомог. Порядок виплати державних допомог. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна допомога особам з інвалідністю та особам, які не набули права на пенсію. Державні допомоги сім'ям з дітьми.

Тема № 6. Соціальні послуги

Проблеми надання соціальних послуг. Органи, які надають соціальні послуги. Проблемні питання платного та безоплатного надання соціальних послуг. Джерела фінансування соціальних послуг.

Соціальні послуги безробітним. Соціальні послуги особам з інвалідністю. Соціальні послуги територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян. Соціальні послуги для дітей-сиріт.

Тема № 7. Соціальні пільги

Поняття, ознаки та види соціальних пільг. Проблеми щодо надання соціальних пільг. Основні підходи до реформування системи пільг в Україні. Монетизація пільг. Пільги на житлово-комунальні послуги. Медико-реабілітаційні пільги. Соціально-побутові та соціально-трудові пільги. Транспортні пільги.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Розвиток доктрини права соціального забезпечення	20	4	4			12	екзамен
Тема № 2. Правовідносини в сфері соціального забезпечення	20	2	4			14	
Тема № 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	20	2	4			14	
Тема № 4. Пенсійне забезпечення	20	2	4			14	
Тема № 5. Страхові та державні соціальні допомоги	20	2	6			12	
Тема № 6. Соціальні послуги	20	2	4			14	
Тема № 7. Соціальні пільги	30	2	4			24	
Всього за семестр	150	16	30			104	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Розвиток доктрини права соціального забезпечення	22	2	2			18	екзамен
Тема № 2. Правовідносини в сфері соціального забезпечення	20	1	1			18	
Тема № 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	20	1	1			18	
Тема № 4. Пенсійне забезпечення	22	2	2			18	
Тема № 5. Страхові та державні соціальні допомоги	20	1	1			18	
Тема № 6. Соціальні послуги	20	1	1			18	
Тема № 7. Соціальні пільги	26	2	2			22	
Всього за семестр	150	10	10			130	

4.2. Теми лекційних та семінарських занять

Тема № 1. Розвиток доктрини права соціального забезпечення

1. Тенденції розвитку доктрини права соціального забезпечення: історія та сучасність.
2. Вчення про предмет та метод права соціального забезпечення: проблемні аспекти.
3. Принципи права соціального забезпечення.
4. Проблеми функцій права соціального забезпечення.
5. Джерела права соціального забезпечення.

Тема № 2. Правовідносини в сфері соціального забезпечення

1. Поняття та види правовідносин в сфері соціального забезпечення.
2. Соціально-забезпечувальні, соціально-страхові, процедурні, процесуальні правовідносини.
3. Суб'єкт, об'єкт, зміст правовідносин в сфері соціального забезпечення.
4. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин в сфері соціального забезпечення.

Тема № 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення

1. Проблеми правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування.
2. Проблеми правового регулювання недержавного соціального забезпечення.
3. Проблеми правового регулювання асигнувань за рахунок державного бюджету.

Тема № 4. Пенсійне забезпечення

1. Характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні.
2. Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі.
3. Порядок та проблеми звернення за призначенням (перерахунком) пенсії.
4. Проблеми запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
5. Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.

Тема № 5. Страхові та державні соціальні допомоги

1. Поняття, види та класифікація страхових допомог.
2. Допомоги з тимчасової непрацездатності.
3. Допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.
4. Допомоги на випадок безробіття.
5. Поняття, види та класифікація державних допомог.

Тема № 6. Соціальні послуги

1. Проблеми надання соціальних послуг.
2. Органи, які надають соціальні послуги.
3. Проблемні питання платного та безоплатного надання соціальних послуг.

4. Джерела фінансування соціальних послуг.

Тема № 7. Соціальні пільги
1. Поняття, ознаки та види соціальних пільг.
2. Проблеми щодо надання соціальних пільг.
3. Основні підходи до реформування системи пільг в Україні.
4. Монетизація пільг.

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Тема № 1. Розвиток доктрини права соціального забезпечення
1. Наукова класифікація принципів права соціального забезпечення.
2. Проблеми кодифікації та систематизації законодавства в сфері соціального забезпечення.

Тема № 2. Правовідносини в сфері соціального забезпечення
1. Проблеми правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення.

Тема № 3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення
1. Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення.

Тема № 4. Пенсійне забезпечення
1. Правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.
2. Строки призначення пенсії.
3. Виплата пенсії.
4. Проблеми правового регулювання недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Тема № 5. Страхові та державні соціальні допомоги
1. Проблеми надання страхових допомог.
2. Проблеми надання державних допомог.
3. Порядок виплати державних допомог.
4. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
5. Державна допомога малозабезпеченим сім’ям.
6. Державна допомога особам з інвалідністю та особам, які не набули права на пенсію.
7. Державні допомоги сім’ям з дітьми.

Тема № 6. Соціальні послуги
1. Соціальні послуги безробітним.
2. Соціальні послуги особам з інвалідністю.
3.Соціальні послуги територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.

4. Соціальні послуги для дітей-сиріт.

Тема № 7. Соціальні пільги

1. Пільги на житлово-комунальні послуги.
2. Медико-реабілітаційні пільги.
3. Соціально-побутові та соціально-трудові пільги.
4. Транспортні пільги.

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Безробіття як підстава виникнення правовідносин у сфері соціального забезпечення.
2. Виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення.
3. Значення страхового стажу в сфері соціального забезпечення.
4. Контроль та нагляд в сфері соціального страхування.
5. Нещасний випадок як підстава виникнення правовідносин у сфері соціального забезпечення.
6. Особливості загальнообов’язкового державного пенсійного страхування.
7. Пенсії за особливі заслуги перед Україною
8. Правове регулювання санаторно-курортного лікування застрахованих осіб.
9. Професійне захворювання як підстава виникнення правовідносин у сфері соціального забезпечення.
10. Смерть як підстава виникнення правовідносин у сфері соціального забезпечення.
11. Соціальний захист безпритульних громадян.
12. Соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей.
13. Соціальний захист учасників АТО.
14. Співвідношення принципів права соціального забезпечення з принципами суміжних галузей права.
15. Судовий порядок захисту соціальних прав громадян.
16. Види пенсій в недержавній системі пенсійного забезпечення.
17. Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.
18. Гарантії права на соціальне забезпечення.
19. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
20. Досвід зарубіжних країн щодо надання соціальних допомог безробітнім.
21. Історія становлення і розвитку законодавства про соціальне забезпечення.
22. Колізії в праві соціального забезпечення.
23. Міжнародно-правове регулювання пенсійного забезпечення по інвалідності.
24. Недержавні пенсійні фонди та їх види.
25. Підвищення пенсійного віку: переваги та недоліки.
26. Розвиток недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
27. Страховий стаж у системі загальнообов'язкового державного соціального

страхування.

28. Цифрова трансформація соціальної сфери.
29. Порядок призначення та виплати допомоги у зв'язку з народженням дитини.

5.2. Аналіз правових позицій ЄСПЛ, Верховного Суду, аналіз та розробка проєктів нормативно-правових актів (на вибір)

1. Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини, які стосуються сфери соціального забезпечення, та підготуйте реферативну доповідь.

2. Проаналізуйте постанови Верховного Суду, в яких викладено правову позицію Верховного Суду щодо розгляду окремих категорій справ, що виникають з правовідносин у сфері соціального забезпечення.

3. Проаналізуйте проєкт законодавчого акту щодо врегулювання відносин у сфері соціального забезпечення та підготуйте науково-правовий висновок.

4. Підготуйте проєкт нормативно-правового акта, що регулює відносини у сфері соціального забезпечення, або розробіть пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України.

6. Методи навчання

Лекційні заняття з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Для проведення бінарних занять («гостьових» лекцій) будуть запрошуватися провідні наукові, науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти, наукових установ, практичні працівники.

В процесі проведення семінарських занять застосовуватиметься моделювання ситуативних задач, вирішення кейсів. Під час обговорення проблемних питань на семінарських заняттях обов'язковому аналізу підлягатимуть положення доктрини права соціального забезпечення, джерел права соціального забезпечення, зокрема рішень Європейського суду з прав людини, також аналізуватимуться постанови Великої Палати Верховного Суду, Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо вирішення конкретних справ, що виникають з правовідносин соціального забезпечення.

Для закріплення начального матеріалу складатимуться проєкти правових та процесуальних документів, а саме – заяв про призначення різних видів соціального забезпечення, відмов уповноважених органів про призначення різних видів соціального забезпечення, ухвал, рішень, постанов суду в адміністративних справах, що виникають з правовідносин у сфері соціального забезпечення, тощо. Здобувачі вищої освіти готуватимуть проєкти нормативно-правових актів щодо врегулювання відносин, що виникають у сфері соціального забезпечення, науково-правові висновки на законопроєкти, що спрямовані на врегулювання відносин у сфері права соціального забезпечення.

7. Методи і форми контролю

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення» включає в себе поточний та підсумковий контролі.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належать: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання самостійних робіт. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей з навчальної дисципліни. Результати поточного контролю оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Максимальна кількість балів на поточному контролі, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання з дисципліни «Актуальні проблеми права соціального забезпечення». Для обліку результатів навчання використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструються в журналах обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, індивідуальних навчальних планах. *Присутність здобувачів вищої освіти при проведенні підсумкового контролю (екзамену) є обов'язковою.* Максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить 50 балів.

Контрольні питання до екзамену

1. Тенденції розвитку доктрини права соціального забезпечення: історія та сучасність.
2. Вчення про предмет та метод права соціального забезпечення: проблемні аспекти.
3. Принципи права соціального забезпечення.
4. Наукова класифікація принципів права соціального забезпечення.
5. Проблеми функцій права соціального забезпечення.
6. Джерела права соціального забезпечення.
7. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
8. Закони України як джерела права соціального забезпечення.
9. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
10. Проблеми кодифікації та систематизації законодавства в сфері соціального забезпечення.
11. Поняття та види правовідносин в сфері соціального забезпечення.
12. Соціально-забезпечувальні, соціально-страхові, процедурні, процесуальні правовідносини.
13. Суб'єкт, об'єкт, зміст правовідносин в сфері соціального забезпечення.
14. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин в сфері соціального забезпечення.

15.Проблеми правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення.
16.Інвалідність як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
17.Вік як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
18.Смерть як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
19.Безробіття як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
20.Нещасний випадок як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
21.Вагітність та пологи як підстава виникнення правовідносин в сфері соціального забезпечення.
22.Вислуга років – поняття і правове значення.
23.Фонд соціального страхування на випадок безробіття як суб'єкт правовідносин соціального забезпечення.
24.Пенсійний фонд як суб'єкт правовідносин соціального забезпечення.
25.Підприємства як суб'єкти правовідносин соціального забезпечення.
26.Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення.
27.Проблеми правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування.
28.Проблеми правового регулювання недержавного соціального забезпечення.
29.Проблеми правового регулювання асигнувань за рахунок державного бюджету.
30.Характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні.
31.Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі.
32.Правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.
33.Порядок та проблеми звернення за призначенням (перерахунком) пенсії.
34.Строки призначення пенсії.
35.Виплата пенсії.
36.Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.
37.Проблеми запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
38.Проблеми правового регулювання недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
39.Поняття, види та класифікація страхових допомог.
40.Проблеми надання страхових допомог.
41.Допомоги з тимчасової непрацездатності.
42.Допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.
43.Допомоги на випадок безробіття.
44.Поняття, види та класифікація державних допомог.
45.Проблеми надання державних допомог.
46.Порядок виплати державних допомог.

47.Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.
48.Державна допомога малозабезпеченим сім'ям.
49.Державна допомога особам з інвалідністю та особам, які не набули права на пенсію.
50.Державні допомоги сім'ям з дітьми.
51.Проблеми надання соціальних послуг.
52.Органи, які надають соціальні послуги.
53.Проблемні питання платного та безоплатного надання соціальних послуг.
54.Джерела фінансування соціальних послуг.
55.Соціальні послуги безробітним.
56.Соціальні послуги особам з інвалідністю.
57.Соціальні послуги територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.
58.Соціальні послуги для дітей-сиріт.
59.Поняття, ознаки та види соціальних пільг.
60.Проблеми щодо надання соціальних пільг.
61.Основні підходи до реформування системи пільг в Україні.
62.Монетизація пільг.
63.Пільги на житлово-комунальні послуги.
64.Медико-реабілітаційні пільги.
65.Соціально-побутові та соціально-трудові пільги.
66.Транспортні пільги.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка «*відмінно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної, нотаріальної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка «*добре*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка «*задовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився помилок у відповіді або показав поверхневе знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка «*незадовільно*» виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час визначення загальної кількості балів за поточний контроль.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- *90-100 балів (відмінно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;
- *82-89 балів (дуже добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував дуже добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням певного обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими помилками; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням обмеженого обсягу рекомендованої літератури;
- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;
- *60-63 (достатньо)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував достатнє знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з суттєвими помилками; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням незначного обсягу рекомендованої літератури;
- 59 і менше *(незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням рекомендованої літератури.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.
2. Конвенція ООН про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
5. Декларація прав дитини, затв. Резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_384.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
7. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102 URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi- bin/laws/main.cgi?nreg=993_011
8. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text
9. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text
10. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text.
11. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98 *Відомості Верховної Ради України.* 1998. № 23 Ст. 121.
12. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2012. № 16. Ст. 146.
13. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2000. № 48. Ст. 409
14. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2001. № 20. Ст. 102.
15. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2004. № 33-34. Ст. 404.
16. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23 03.2000 р.

№1584-III. *Відомості Верховної Ради Україні*. 2000. № 24. ст.182.

17. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII *Відомості Верховної Ради України.* 2015. № 1. ст.1
18. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. Ст. 356.
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2000. № 13. Ст. 505.
20. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2013. № 24. Ст. 243.
21. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 р. № 1166-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 20-21. Ст. 745.
22. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. *Відомості Верховної Ради України.* 1991. № 21. Ст. 252.
23. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України.* 1994. № 4. Ст. 18.
24. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 38. Ст. 348.
25. Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні: Закон України від 17 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* 1991. №15. Ст.88.
26. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2006. № 2-3. Ст. 36.
27. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18.11.2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 4. Ст.94
28. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. *Відомості Верховної Ради України.* 1992. № 15. Ст. 190.
29. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 45. Ст. 358.
30. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45 Ст. 298.
31. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 01.04.1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* 1991. № 16. Ст. 200.
32. Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» : Постанова правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 р. № 22-1. *Офіційний вісник України.* 2005. № 52. Ст. 3383.
33. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова КМУ від

26. 11.2014 р. № 675 *Офіційний вісник України.* 2014. № 97. Ст. 67.
34. Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах: Постанова КМУ від 24 червня 2016 р. № 461. *Офіційний вісник України.* 2016. № 60. Ст. 15.
35. Правова доктрина України : у 5 т. / Нац. акад. прав. наук України. Доктрина приватного права України. Т. 3. Харків: Право, 2013. 760 с.
36. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / редкол.: В.Я. Тацій (голова), О.В. Петришин, Ю.В. Баулін та ін. Цивільно-правові науки. Приватне право. Т. 3. 2008. 640 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. 312 с.
2. Боднарук М. І., Бурка А. В. Запобігання та протидія дискримінації в пенсійній системі України. *Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union :* Collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. P. 1. P. 426-441
3. Іншин М.І., Мацюк В.Я. Пенсійне законодавство України. Науково-практичний коментар до основних нормативних актів, що регулюють питання пенсійного забезпечення. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2019. 540 с.
4. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 1: послаблення регулятивних властивостей права. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 3(16). С. 189-198.
5. Костюченко О.Є. Зміна парадигми у стратегії виживання (на прикладі соціально-трудових відносин). Частина 2: зміст та обсяг соціально-трудових прав. *Ірпінський юридичний часопис*: науковий журнал. 2024. Вип. 4(17). С. 142-154.
6. Костюченко О.Є. Роль профспілок у забезпеченні соціально-трудових прав працівників. *Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту* [Електронне видання]: матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 квітня 2025 р. / Держ. Біотехнологічний ун-т. Харків, 2025. С. 162-165.
7. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/мокрицька_30-11-20.pdf.
8. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку : монографія / за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. Київ : Ніка-Центр, 2018. 516 с.

9. Право соціального забезпечення : навчальний посібник / Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко, В. С. Тарасенко, Є. В. Краснов, О. С. Щукін, А. О. Гудзь, О. В. Корнілова; за заг. ред. Г. І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.
10. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
11. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с
12. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України: монограф. / І.Ю. Михайлова; наук. ред. Н.М. Хуторян. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. 188 с.
13. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. К.: Ніка- Центр, 2015. 316 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Судова влада України. URL:https://court.gov.ua/.
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/.
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. Напрями діяльності. Захист інтересів держави в Європейському суді. URL: https://minjust.gov.ua/ndd.
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/.
6. Офіційний сайт Інституту правотворчості та науково- правових експертиз Національної академії наук України. URL: https://lawmaking.academy.
7. Сайт Європейського Суду з прав людини. URL: https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}.